

آمادگی

آفات زبان

بخش چهارم

چرا غیبت کردن از گناهان کبیره است؟

برگرفته از آثار آیت الله استاد مجتبی تهرانی (رحمة الله علیه)

اشاره

در شماره گذشته ابعاد غیبت در روایات معصومین (علیهم السلام) و بدترین نوع آن یعنی غیبت خوبان و صالحان و در نهایت احکام شرعی آن بررسی شده در این مجال گوش فرادادن به غیبت و «رد غیبت» را مورد بررسی قرار می دهیم.

استماع غیبت

همان گونه که گفته شد، غیبت زمانی تحقق می یابد که شنونده ای وجود داشته باشد. پس شنونده غیبت، همانند گوینده آن، در تحقق غیبت نقش دارد؛ از این رو حکم غیبت شامل حال او نیز می شود.

با این وصف، فقیهان «گوش دادن» به غیبت را هم از لحاظ شرعی حرام دانسته اند و از این نظر اختلافی بین آن ها نیست. روایات بسیاری نیز در این زمینه وجود دارد که به برخی از آن ها اشاره می شود.

امام صادق (ع) نقل کرده است که پیغمبر اکرم (ص) افراد را از غیبت کردن و گوش دادن به آن نهی فرمود:

نَهَى عَنِ الْغَيْبَةِ وَ الْإِسْتِمَاعِ إِلَيْهَا (وسائل الشیعه، ج ۱۲:

۲۸۲ ح ۳۳۱۲)

پیامبر گرامی (ص) فرمود:

یک لحظه و با یک کلیک می توان به مناطق بسیار سفر کرد و اطلاعات گرفت اما این اطلاعات هرگز جای مشاهده حضوری دانش آموز را نمی گیرد و این فناوری ها نمی توانند جایگزین علم و تحقیق از طریق مشاهده و کشف شوند. پس توسعه فاوا در برنامه درسی باید آن گونه ادامه یابد که پرورش روحیه اجتماعی متربیبان را به مخاطره نیندازد.

توسعه برنامه درسی با فناوری های نوین باید به نحوی باشد که دانش آموز، ضمن التزام به ارزش های ملی، اخلاقی، به کمال بالقوه نائل شود، از مسائل روز مطلع گردد، در جهت حل مسائل و مشکلات خود و جامعه توانمند و مبتکر باشد و آینده ای مطلوب را رقم زند.

نتیجه گیری

توسعه ذهنی، دانش آموز را تک بعدی بار می آورد. بنابراین، حضور دانش آموز در کنار فناوری هایی که در دسترس اوست، به پرورش قوای عقلانی، جسمانی و عاطفی او کمک می کند و او را در ارتقای توانایی ها و توسعه مهارت ها توانمندتر می سازد.

معلم در توسعه برنامه درسی هم خود به تولید محتوا می پردازد و هم در فرایند تدریس، دانش آموز را تشویق می کند تا به تولید محتوا و حتی تولید علم بپردازد.

معلم در کنار تدریس می تواند از نرم افزارها، برنامه ها، سی دی ها و پاورپوینت ها استفاده کند و فراتر از محتوای کتاب به بررسی اطلاعات برگرفته از این فناوری ها بپردازد. پس در توسعه برنامه درسی، هم معلم نقش دارد هم دانش آموز و این خود به محتوای درس بستگی دارد که ما از چه ابزارها و روش هایی استفاده کنیم. اصولاً ما هیچ گاه از تولید علم و محتوایی نیاز نخواهیم بود. دنیای امروز

دنیای فناوری است اما این ها همه وسیله اند برای رسیدن؛ رسیدن به اهداف عالی انسانی و تعالی جامعه و رسیدن به بالاترین هدف در نظام آموزشی، یعنی تقرب به خدا و کسب فضائل. پس توجه داشته باشیم که از هر وسیله و برنامه ای که انسان را در جهت صعود به سمت کمال الهی کمک می کند می توان بهره گرفت و الا صرف فناوری و بهره روز بودن با فناوری ها ما را در تحقق اهداف یاد شده کفایت نخواهد کرد. به امید تعالی همه انسان های جامعه و رسیدن به مدینه فاضله مهدوی.

منابع
۱. مبانی نظری تحول بنیادین
۲. سند برنامه ملی
۳. وبگاهها و منابع اینترنتی

السَّامِعِ لِلْغَيْبَةِ أَحَدُ الْمُعْتَابِينَ^۲ (مستدرک، ج ۹: ۱۳۳ ح ۱۰۴۶۳)

گوش‌کننده غیبت یکی از دو نفری است که غیبت می‌کند.

مَا عَمِرَ مَجْلِسٌ بِالْغَيْبَةِ إِلَّا خَرِبَ مِنَ الدِّينِ^۳ (همان: ۱۲۱ ح ۱۰۴۲۰)

هیچ مجلسی با غیبت آباد نشد، مگر اینکه از نظر دینی خراب شد.

فَنَزَّهُوا أَسْمَاعَكُمْ مِنَ اسْتِمَاعِ الْغَيْبَةِ (همان)

گوش‌های خود را از شنیدن غیبت پاک کنید.

امام صادق (ع) نیز می‌فرماید:

الْغَيْبَةُ كُفْرٌ وَ الْمُسْتَمِعُ لَهَا وَ الرَّاضِي بِهَا مُشْرِكٌ. (همان،

۱۳۳ ح ۱۰۴۶۲)

غیبت کفر است و شنونده و خشنود از آن مشرک‌اند.

کفر بر دو گونه است:

الف) کفر اعتقادی

ب) کفر عملی

کفر اعتقادی اعتقاد نداشتن به اصول حقه است اما

کفر عملی ندیده گرفتن چیزی است که از سوی خداوند مورد امر و نهی قرار می‌گیرد. البته اگر کفر عملی ادامه

یابد، چه‌بسا به کفر اعتقادی بینجامد. برای نمونه، تکلیفی مانند نماز که از ارکان و پایه‌های دین ماست، اگر به‌صورت

عمدی ترک شود، در ایمان انسان خلل وارد می‌شود؛ چنان‌که رسول خدا(ص) فرمود:

مَنْ تَرَكَ الصَّلَاةَ مُتَعَمِّدًا فَقَدْ كَفَرَ (ابن‌ابی‌جمهور، ج ۲:

۲۲۴ ح ۳۶)

کسی که نماز را به‌عمد ترک کند، کافر است.

غیبت، طبق فرموده امام صادق (ع) چنین است:

الْغَيْبَةُ أَنْ تَقُولَ فِي أَحْيَاكَ مَا سَتَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ (کافی، ج

۲: ۳۵۸ ح ۷)

غیبت آن است که آنچه (= عیبی) را خداوند پنهان

ساخته است، بازگویی.

از سویی، شنونده غیبت در آشکار شدن آن عیب همان اندازه نقش دارد که گوینده غیبت دارد؛ زیرا اگر

گوشی برای شنیدن غیبت نباشد، گوینده کاری از پیش نمی‌برد. بنابراین، هر دو مرتکب گناه شده‌اند.

عبدالله‌بن سنان روایت می‌کند که به امام صادق (ع)

عرض کردم:

عَوْرَةُ الْمُؤْمِنِ عَلَى الْمُؤْمِنِ حَرَامٌ؟ فَقَالَ: نَعَمْ، قُلْتُ: أَعْنِي سَفْلِيهِ فَقَالَ لَيْسَ حَيْثُ تَذْهَبُ إِنَّمَا هُوَ إِذَاعَةُ بَرِّهِ (وسائل‌الشیعه، ج ۱۲، ۲۹۴، ح ۱۶۳۴۰)

آیا عورت مؤمن بر مؤمن حرام است؟ فرمود: بله. گفتم: منظور از عورت همان معنای عورتین است؟ گفت: نه، آن‌گونه که گمان کردی نیست. منظور از عورت نشر دادن سرّ او بود.

امام صادق (ع) از رسول اکرم(ص) چنین نقل کرده است:

مَنْ أَدَاعَ فَاحِشَةَ كَانَتْ كَمُبْتَدِيهَا (همان، ۲۹۶۰، ح ۱۶۳۴۵) کسی که عمل زشتی را نشر دهد، مثل کسی است که آن کار را آغاز کرده است.

همچنین امام صادق (ع) فرمود:

«مَنْ قَالَ فِي مُؤْمِنٍ مَا رَأَيْتَهُ عَيْنَاهُ وَ سَمِعْتَهُ أُذُنَاهُ، فَهُوَ مِنَ الدِّينِ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ: «إِنَّ الدِّينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الدِّينِ أَمَّنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ» (کافی، ج ۲: ۳۵۷ ح ۲)

کسی که از مؤمنی، چیزی را که با چشمش دیده یا با گوشش شنیده، به کس دیگر بگوید، از کسانی است که خداوند می‌فرماید: دوست دارند عمل زشتی در میان کسانی که ایمان آورده‌اند، نشر یابد و برای ایشان عذاب دردناکی است.

در غیبت، گوینده با گفتار، و شنونده با شنیدن خود، راز دیگری را فاش می‌کنند و منشأ نشر عمل زشت می‌شوند؛ البته گوش کردن هر چیز دو حالت دارد:

۱. یا شنیدن (سماع) است؛ بدین معنا که چیزی ناخودآگاه به گوش کسی می‌رسد، بدون این‌که او خواسته باشد به آن گوش فرا دهد.

۲. یا گوش دادن (استماع) است؛ یعنی شخص به‌طور کامل توجه کند و آنچه را می‌شنود، به ذهن خود بسپارد. نکته قابل توجه دیگر آنکه در مسئله غیبت، گوش ندادن به غیبت دیگران کافی نیست؛ بلکه افزون بر گوش نکردن، مقابله با آن نیز لازم است.

فقیهان بر این نظر اتفاق دارند که نه‌تنها نباید به غیبت گوش کرد، بلکه اگر کسی در جایی غیبت می‌کند، باید او را از این کار بازداشت.

رد غیبت

مشروح در

[HTTP://ROSHDMAG.IR/WEBLOG/MAAREFESLAMI](http://ROSHDMAG.IR/WEBLOG/MAAREFESLAMI)